

BLICHERNOTER indeholder:
Formanden har ordet
Et notat om to citater i St. St. Blichers *Sildig Opvaagnen*
Angående pest i Danmark
Mere om pesten Ivan Z. Sørensen
Lidt om Blichers novelle *Livø*
Medietilbud til alle danskere
Levnedsbeskrivelser
Trækfuglene: Inge Bækgaard
Hvor kom vi fra? Mads J. Iversen
Hvad skrev Blicher
Blicher i Højskolesangbogen

Åbningstider: (afhængig af coronaen)
Blicheregnens Museum 19. okt.-20. dec.
lørdag og søndag kl. 12 - 16
E Bindstouw har åbningstider: juli 10-17.
August fra 11-16. Mandag lukket. Ring
23669286 el. 22677743.
Herningsholm se på nettet tlf. 96 26 19 00
museummidtjylland.dk
Malvinas Hus, Spentrup 1. maj - 31. oktober:
lørdag og søndag kl. 14-17 samt Efterårsferien 14-17
Telefon i åbningstiden: 86 47 78 30

Foredrag om Blicher
Hvis man mangler et foredrag om Blicher, er der flere i Blicher-Selskabets bestyrelse, der har en række foredrag om digteren på lager.

Kommende arrangementer m.m.

Generalforsamling i Blicher-Selskabet. April. Udsat 18. og 19. sept. Seminar på Skærum Mølle (forventet)
Lørdag 16.10. 2021 Generalforsamling og Årsfest i Johannesgården Blegdamsvej 1. B. Vi begynder kl. 15 med generalforsamling. Derpå serveres der kaffe med brød og kl. 16:30 er der årsfest. Programmet vil gentage lidt af sidste års forgæves fejring af Genforeningen 1920. Gæstetaler er forhenværende minister Bertel Haarder. Indkaldelse i september.

Bestyrelsen for Blicher-Selskabet
Formand: Operasanger Erik Harbo
Næstformand: Chefkonsulent Peder Porse
Sekretær og kasserer: James Lerche
Høje Gladsaxe 11, 2.tv. 2860 Søborg,
tlf. 25533266
Skuespiller Paul Hüttel
Lektor Dorrit Færk Møller
Museumsinspektør Marianne G. Hougaard
Samlingschef Jesper Meyer Christensen
Provst Per Vibskov Nielsen
Lektor Ivan Z. Sørensen
Suppleanter:
Arkæolog Dorthe Kaldal
Pastor Mads Jacob Iversen

Antal medl.: ca. 320 husstande
Medlemskab: Husstand 200 kr.
Udland 200 kr. Institutioner: 250 kr.
Danske Bank reg. 1551 4090780 el.
Giro-nr 409 0780

Blicher-Selskabets adresse:
Havelodden 64, 4000 Roskilde,
tlf. 46373920 / 23205119
Selskabets mail: erik.harbo@mail.dk
Blichernoter udgives 3 gange årligt,
redigeret af Erik Harbo
ISSN 1602-2742
www.blicherselskabet.dk

BLICHERNOTER

MEDDELELSER FRA BLICHER-SELKABET

Marts 2021

Blicher-Selskabet fylder 70 år

Formanden har ordet: Vi har endnu ikke taget stilling til, hvordan 70-året skal fejres. Man kan jo også vente til der står 75.

Den store pandemi er ikke overstået, men vi har i bestyrelsen besluttet at slå generalforsamling og årsfest sammen. Vi kan jo ikke mødes i april måned som vore regler ellers foreskriver. Men regnskabet som indsættes i denne udgave af Blichernoter er godkendt af vore to revisorer og bestyrelsen.

Generalforsamling og årsfest kommer til at foregå den 9. oktober i Johannesgården på Blegdamsvej 1 B, hvor der er god plads. Vi kan ikke være i Teatermuseet, da det i de næste 14 måneder er under restaurering.

Vi begynder kl. 15 med generalforsamling. Derpå serveres der kaffe med brød og kl. 16:30 er der årsfest. Vi glæder os til et godt program, der vil gentage lidt af sidste års forgæves fejring af Genforeningen 1920. Vores gæstetaler er forhenværende minister Bertel Haarder.

Vi planlægger nu et to-dages seminar på Skærum Mølle i dagene 18. og 19. september, såfremt det bliver tilladt at arrangere møder.

Vi vil bede ikke mindst vore jyske medlemmer om at støtte op om dette arrangement.

Vores udgivelse af *E Bindstouw* har fået anmeldelse og omtale flere steder. På næste side kan man læse en glimrende lektørudtalelse.

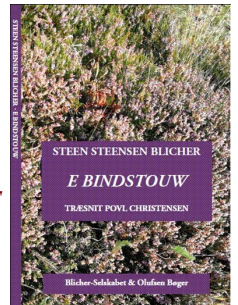
Vi forsætter vores tilbud om at vore medlemmer kan købe bogen til en billig pris og forære den bort som gave. Samtidig har vi fået et nyt oplag af *Trækfuglene* stillet til rådighed, og den kan man købe på samme betingelser som *E Bindstouw*.

Ligesom medierne fortsætter vi med lidt orientering om pestsygdommen som den hærgede i gamle dage i Europa.

Vort bestyrelsesmedlem Ivan Z. Sørensen har givet os lov til at citere fra hans bog *Små historier fra Firenze*, og det er spændende læsning.

Det er med stor glæde at vi præsenterer nogle akvareller til *Trækfuglene* malet af vort medlem Inge Bækgaard.

Erik Harbo, formand

Lektorudtalelse *E Bindstouw* i Materialelevurdering uge 2, 2021

E Bindstouw: Fortællinger og Digte i jyske Mundarter

Forfatter: Steen Steensen Blicher;
Blicher-Selskabet

Kort om bogen:

Ny udgave af Steen Steensen Blichers berømte bindestue-fortælling illustreret med Povl Christensens ikoniske træsnit. Novellen går tæt på lokalbefolkningen og giver et enestående indtryk af den øst- og vestjyske dialekt for ca. 200 år siden. For læsere af Blicher og andre, som holder af det jyske sprog.

Beskrivelse:

”E Bindstouw” er skrevet af Steen Steensen Blicher (1782-1848) og udkom i 1842. Handlingen udspiller sig i skolestuen i Lysgaard hos degnen Kræn Koustrup. Her mødes en række ældre mennesker for at binde (strikke) og dele historier. Novellen består af 14 fortællinger og viser/digte på øst- og vestjyske dialekter. Denne nye udgave indeholder også en rigsdansk oversættelse af Johannes Thomsen samt et forord af formand for Blicher-Selskabet, Erik Harbo, en artikel af dialektforskeren Torben Arboe og en tekst om Povl Christensen, grafiker som lavede træsnittene til 1944-udgaven, *E Bindstouw* (ved Hans Brix).
Vurdering:

Meget fin udgivelse fra Blicher-Selskabet, som især udmærker sig ved genoptrykket af Povl Christensens stemningsfulde træsnit og de grundige noter, som vil være en stor hjælp for de læsere, der ikke umiddelbart forstår det jyske. Andre bøger om samme emne:
Det er første gang, at Christensens træ-

snit fra 1944-udgaven genoptrykkes. ”E Bindstouw” er ellers genudgivet flere gange, fx i ”E Bindstouw” (Ill. Erling Juhl) fra 1975 og i forskellige udvalg. Johannes V. Jensens forfatterskab går på samme vis tæt på lokalbefolkningen og er bundet til landskabet og historien, fx i ”Himmerlandshistorier.”

Til bibliotekaren:

For de største biblioteker.

Materialet er vurderet af Thomas Ry Andersen.

Et notat om to citater i St. St. Blichers »Sildig Opvaagnen«

Vi kan tilbyde vore medlemmer en artikel af Lars Bardram, tidligere lektor på Herlufsholm med et link på vores hjemmeside, www.blicherselskabet.dk, men vi indsætter også et link her.

<http://www.blicher-nu.dk/downloads>

Det drejer sig om: ”Hvad har Elise tilfælles med Selinde og Adelheid?”

Han forsøger her at gå endnu dybere end selskabet har gået med en lille artikel af Bardram for et par år siden og omtalen af Gottfried August Bürger og Blichers store bekendtskab til denne gang meget bekendte tyske digter.

Selv skriver Bardram, at det er ”et forsøg på at gå et par spadestik dybere end Frans Gregersen gør i sin tolkning af citaterne *die holde Sitsamkeit bey Tage* og *Frantz! Frantz! Steh auf! der Morgen graut* i sin analyse af ”Sildig Opvaagnen, men til hvad?” (i Laurits Kristian Fahl & andre (red.): ”Ordmagneten. Nitten tekster om sprog og litteratur til Jørn Lund i anledning af 65-års-dagen” (2011).

Jf. internettet:

https://static-curis.ku.dk/portal/files/33246293/Gregersen_Blicher.pdf

Blicher i Højskolesangbogen

I den 19. udgave af *Højskolesangbogen* der lige er lanceret, er der seks sange tilbage af Blicher. Før var der 7. *I Skanderborrig enge* er gået ud.
De nuværende sange er:
78 *Hulde engel*
270 *Det er hvidt herude*
378 *Kær est du fødeland*

387 *Jyden*

458 *Mads Doss*

520 *Sig nærmer tiden*

Det er meget beklageligt, at Blicher der tidligere var rigt repræsenteret i sangbogen ikke længere har samme folkelige appel.

Bogsalg: www.blicherselskabet.dk

Kære medlemmer: Hvis I køber nogle af vore bøger støtter I Blicher-Selskabet på allerbedste måde. Den fuldstændige liste kan ses på vores hjemmeside sammen med selskabets historie. Her kan man også bestille.

Vi har et særligt tilbud på 4 eksemplarer af

***E Bindstouw* 120 kr, 4 stk. 300 kr**

***Trækfuglene* 120 kr, 4 stk. 300 kr**

***Blicherkalender* 45 kr, 4 stk. 100 kr**

***Mesterfortællinger* (april 2020) kun 70 kr.**

***De danske Træer* 120 kr**

***Selvbiografi St. St. Blicher* 70 kr**

***Rejselyst* 60 kr**

***Tvillingerne* 40 kr**

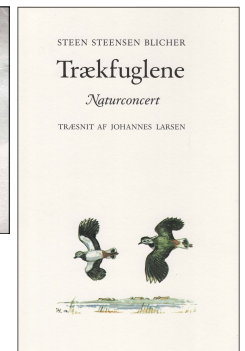
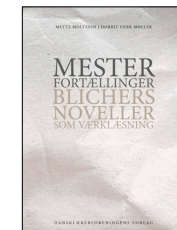
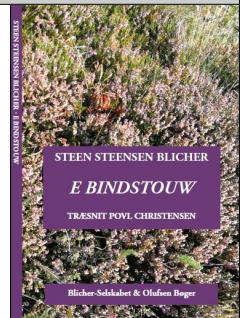
***Blicher Illustrationer* 50 kr**

***Min Hjertelskede Ven* 50 kr**

***Sommerreise i Sverrig* 75 kr**

***Vestlig Profil af den cimbriske Halvø* 100 kr**

Bestil pr. mail erik.harbo@mail.dk el. tlf. 46373920

Hvad skrev Blicher i årene 1819 og 1820

Denne serie med hvad Blicher skrev har hvilet lidt, men nu genoptages den.

Det var ikke et produktivt år for Blicher, der hvilede på laurbærene efter *Jyllandsrejse i sex Døgn* og komedien *Avisfrieriet*. 5. juni offentliggør Aarhuus Stiftstidende artiklen *Med spændt forventning* og det er formentlig Blicher, der fortæller om konkurrencen indstiftet af prins Frederik af Hessen (dansk officer i Frankrig) om den ny nationalsang der blev vundet, som Bl. skriver, af en kvinde Juliane Marie Jessen med digtet *Dannemark, Dannemark hellige lyd*.

Men han offentliggør så sit bidrag underskrevet *En Hadsherreds bonde*. Det blev senere trykt i *Dan* (omtalt tidligere i BN *Paa Nordhavs Bryst* og *Danmark er vort Fødeland*).

B.S. Ingemann, der er kommet hjem fra sin store Europarejse, modtages med digtet *Hedelærkens Velkommenhjem til Nattergalen* trykt i *Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn* 27.11. 1819.

Blicher der nu skrev jævnligt i *Læsefrugter* offentliggør i januar 1820 sit *Digterbrev*. I det lange digt angiver Blicher, at han ikke bryder sig om at blive spurgt om, hvem der er størst, han svarer helst med et nyt spørgsmål, for hvem synger bedst: solsorten, lærken eller nattergalen? Herefter omtaler han alle de store digtere fra oldtiden og frem til hans egen tid (Ingemann) og så advarer han mod kvaksalverne, som findes overalt. I to digte omtaler han to hædersmænd, guvernør Søren Schelderup og præsten Von Westen i *Læsefrugter*, senere trykt i *Bautastene* (1823). I samme nummer af

Læsefrugter trykkes den store oversættelse *Haarlokken* efter Popes digt *The Rape of the Lock*.

Den allervigtigste udgivelse er selvfølgelig i *Læsefrugter* nr. 8 de fire digte *Til Sorgen, Til Glæden* (Hulde engel), *Den unge Lærkes Foraarssang* og *Den gamle Lærkes Efteraarsang*. Det er digte der virkelig er blevet læst og genoptrykt gang på gang og sat i musik. I *Læsefrugter* 9 finder vi digtet *Til en haabefuld, men tungsindig Yngling* og *Todes Grav* (Joh. Clemens Tode var læge og digter og begejstrede Blicher).

Foreløbig indbydelse Blicher på Skærum Mølle Lørdag 18. og søndag 19. sept.

Fra kl. 10.00 Indkvartering

Kl. 12:00 Frokost

Kl. 13:30-15:00 Foredrag

Kl. 15:30 Afgang til Nørre Vosborg - Rundvisning

Kl. 18:00 Festmiddag på Nørre Vosborg i anledning af selskabets 70-årsdag

Kl. 20:30 Aftenunderholdning på Skærum Mølle. Musik, oplæsning

Søndag den 19. september

Kl: 8:00 Morgenmad

Kl: 8:45 Morgensang i Stenhuset og besøg på Økocenter Stora

Kl. 9:30 Foredrag Kaffepause

Kl. 11:15 Blicher-Selskabets fremtid

Kl. 12:00 Frokost

Kl. 13:30 Foredrag

Kl. 15:00 Kaffe og afslutning

**Der indbydes i Blichernoter sept. 2021
Skriv datoerne op allerede nu.**

Angående pest i Danmark

I martsudgaven af BN 2020 havde vi lejlighed til at citere Blicher og hans omtale af pesten i *En Landsbydegns Dagbog*.

Vi har også grundigt omtalt J.P. Jacobsens bog *Marie Grubbe*.

H.C. Andersen har en omtale af den samme pest, idet han i historien om *Hønses-Gretes Familie* på Tjele har fat på Marie Grubbe (Sophie) og Holbergs ophold på Falster. Læs hele historien, der er vist ingen tvivl om, hvem der har inspireret ham til eventyret:

... Pesten grasserede i Kjøbenhavn, det var i Aaret 1711. Dronningen af Danmark drog til sin tyske Hjemstavn, Kongen forlod Rigets Hovedstad, hver, som kunde, skyndte sig afsted; Studenterne, selv om de havde frit Huus og Kosten med, søgte ud af Byen. Een af dem, den Sidste, der endnu var bleven paa det saakaldte »Borchs Collegium«, tæt ved Regentsen, drog nu ogsaa afsted. Det var Klokken to i Morgenstunden; han kom med sin Randsel, der var fyldt mere med Bøger og skrevne Sager, end just med Klædningsstykker. Der hang en vaad, klam Taage ned i Byen; ikke et Menne-ske var at see i hele Gaden hvor han gik; rundt om paa Døre og Porte vare skrevne Kors, derinde var Soten, eller Folk vare uddøde. Heller ingen Folk vare at see i den bredere, bugtede »Kjødmandergade« som Gaden kaldtes fra det »Rundetaarn« ned mod Kongens Slot. Nu rumlede en stor Rustvogn forbi; Kudsken svingede med Pidsken, Hestene foer i Galop, Vognen var fyldt med Døde. Den unge Student holdt sig Haanden for Ansigtet og

lugtede til en stærk Spiritus, han havde paa en Svamp i et Messing Kridhuus. Fra en Kippe i et af Stræderne lød skraalende Sang og uhyggelig Latter af Folk, der drak Natten hen for at glemme, at Soten stod for Døren og vilde have dem med paa Rustvognen til de andre Døde. Studenten styrede mod Slotsbroen, der laae et Par smaa Fartøier, eet lettede for at komme bort fra den befængte By.

—»Om Gud lader os leve og vi faae Vind dertil, gaae vi til Grønsund ved Falster!« sagde Skipperen og spurgte Studenten, som vilde med, om hans Navn. »Ludvig Holberg,« sagde Studenten, og det Navn lød som ethvert andet Navn, nu lyder i det et af Danmarks stolteste Navne; den Gang var han kun en ung, ukjendt Student.

Skibet gled Slottet forbi. Det var endnu ikke lys Morgen da det naaede ud i aabent Vand. Der kom en let Brise, Seilet bovnede, den unge Student satte sig med Ansigtet mod den friske Vind og faldt isøvn, og det var just ikke det Raadeligste.

Allerede paa tredie Morgen laae Fartøiet ud for Falster.

»Kjender I Nogen her paa Stedet, hvor jeg kan tage ind med lidt Penge?« spurgte Holberg Capitainen.

»Jeg troer at I gjør vel i at gaae til Færgekønen i Borrehuset!« sagde han. »Vil I være meget galant, da hedder hun Mo'er Søren Sørensen Møller! Dog, det kan hænde at hun bliver gal i Hovedet, om I er altfor fiin mod hende! Manden er arresteret for en Misgjerning, hun fører selv Færgebaaden, Næver har hun!«

Studenten tog sit Tornister og gik til Færgehuset. Stuedøren var ikke lukket af, Klinken gik op, og han traadte ind i en brolagt Stue, hvor Slagbænken med en stor Skinddyne var det Betydeligste. En hvid Høne med Kyllinger var tøiret til Slagbænken og havde væltet Vandfadet, saa at Vandet flød hen over Gulvet. Ingen Folk vare her eller i Kamret tæt ved, kun en Vugge med et Barn i.

Færgebaaden kom tilbage, der sad kun Een i den, Mand eller Qvinde var ikke let at sige. Personen havde en stor Kava i om sig, og en Kabuds ligesom en Kyse om Hovedet. Baaden lagde an. –

Det var et Qvinde-Menneske som kom og traadte ind i Stuen. Hun saae ret anseelig ud, idet hun rettede sin Ryg; to stolte Øine sad under de sorte Øienbryn. Det var Moer Søren, Færgekønen; Raager, Krager og Alliker vilde skrigte et andet Navn, som vi bedre kjende.

Mut saae hun ud, meget holdt hun nok ikke af at tale, men saa Meget blev dog talt og afgjort, at Studenten tingede sig i Kost paa ubestemt Tid, mens det stod saa ilde til i Kjøbenhavn.

Ud til Færgehuset kom jævnlige fra den nærliggende Kjøbstad et og andet Par hæderlige Borgere. Der kom Frands Knivsmed og Sivert Posekiger; de drak et Kruus Øl i Færgehuset og discuterede med Studenten; han var en habil ung Mand, der kunde sin Practica, som de kaldte det, han læste Græsk og Latin og vidste om lærde Sager. –

»Jo mindre man veed, desmindre trykkes man deraf!« sagde Moer Søren.

»I har det strengt!« sagde Holberg, en Dag hun bøgede sit Tøi i den skarpe Lud og selv maatte hugge Træknuderne til

Brændsel.

»Lad mig om det!« svarede hun.

»Har I fra Lille af altid maattet slide og slæbe?«

»Det kan I vel læse i Næverne!« sagde hun og viste to rigtignok smaa men haarde, stærke Hænder med afbidte Negle. »I har jo Lærdom at læse.«

Ved Juletid begyndte stærkt Sneefog; Kulden tog fat, Vinden blæste skarpt som om den havde Skedevand* at vaske Folk i Ansigtet med. Mo'er Søren lod sig ikke anfegte, smed Kava i om sig og trak Kysen ned om Hovedet. Mørkt var der inde i Huset tidligt paa Eftermiddagen; Veed og Klynnetørv lagde hun paa Ildstedet; satte sig saa og saalede sine Hosere, der var ingen Anden til at gjøre det. Mod Aften talte hun flere Ord til Studenten, end det ellers var hendes Vane; hun talte om sin Mand.

»Han har af Vaade begaaet Drab paa en Dragør Skipper og maa derfor nu i tre Aar arbeide i Jern paa Holmen. Han er kun gemeen Matros, saa maa Loven have sin Gænge.« –

»Loven gjælder ogsaa den høiere Stand!« sagde Holberg. –

»Troer I!« sagde Mo'er Søren og saae ind i Ilden, men saa begyndte hun igjen. »Har I hørt om Kai Lykke,** der lod rive ned en af sine Kirker, og da Præsten Mads dundrede derover fra Prædikestolen, lod han Hr. Mads lægge i Bolt og Jern, nedsætte en Ret, og dømte ham selv at have forbrudt sin Hals, den blev ogsaa hugget over; det var ikke Vaades Gjerning og dog blev Kai Lykke den Gang frank og fri!« –

»Han var i sin Ret efter den Tid!« sagde Holberg, »nu ere vi ude over den!«

sjæleligt anliggende, hvorfor det ikke er bundet til jorden. På samme tid peger den enkeltes oplevede og værdsatte kærlighed på en, eller nogens, større kærlighed, nemlig den sjælelige og kærlige kilde: Gud.

Hvad Blicher gør med denne novelle, ydermere med dette format, er at nære min tvivl på kærligheden som noget uendeligt og evigt gyldigt. Som minimum mindes jeg om, at hvis den lykkelige kærlighed er lykkelig kærlighed til evig tid, således måske også den ulykkelige af slagsen. Eller i al fald så længe, som et menneske formår at huske.

Juliane er den ulykkelige. Både hun og hendes to år yngre søster, Vilhelmine, har længe haft gode øjne til Ferdinand. I ham er der tryghed, thi han står også til at komme til penge en dag. Mange penge. De har siden de var unge piger ikke bare dyrket fantasien om den skønne Ferdinand, men også fået stillet ham i sigte af deres forældre, viser det sig i det første og dermed sidste kapitel. Er det en forelskelse de agerer på eller en tilagt besættelse? I al fald vil en skuffelse nærmest have været uundgåelig for mindst én af disse.

Der er ikke nogle store plot-twists* mod slutningen. Et sådan kommer retfærdigvis også - og i overensstemmelse med formatet – i starten og er sådan set dens form, men Blicher ønsker alligevel at holde nogle kort tæt til kroppen og skabe nogen forvirring

rundt om den egentlige, smalle fortælling. For eksempel nævnes Aurora meget tidligt, som en, der nødvendigvis må være skinsyg på bruden. Er hun den ulykkelige? Hvilken rolle vil hun spille senere, eller rettere: tidligere? Ikke den store. Og så er der fortælleren selv, der har mange pludselige indfald og vigtige detaljer, men for hans eget liv. Detaljerne, som han agter og kæler for er af ingen betydning for selve novellens historie. Han er blot den mand, der har delt sted og tid med denne kærlighedstrekant, hvorfor han kan berette om den og dens forløb gennem syv kapitler og otte år. Han bliver dermed også selv et billede på kærlighedens umiddelbare begrænsning, særligt da han kan berette om, hvordan han – ligesom Juliane – ikke var til stede i kirken under selve vielsen.

Det er kærlighed fra en anden tid. Det er kærlighed over tid, og mest interessant, så er det kærlighed hængt op på tid og sted. Uløselig fra alt det, vi som mennesker er bundet af. Det er ikke uretfærdigt, men blot trist. Trist og glædeligt, for selvom vi kun får påpeget den ulykkelige kærlighed, så er det jo værd at huske på, at der også er en anden side af den, nemlig den lykkelige af slagsen.

Note *Et plot-twist er en pludselig og uventet drejning i en handling. Et fortælleknep.

Mads Jacob Iversen: Hvor kom vi fra? - Om Bli- chers 'Baglænds' og kærlighe- den ophængt på tid

Denne lille perle af en novelle (tilskrevet 'Peer Spillemand') er fascinerende ved første øjekast. Jeg tror ikke, den er skrevet for formens skyld, men formen i sig selv er noget usædvanlig og dragende. Som titlen antyder, så starter den med slutningen og fortsætter derfra baglænds, fra dens syvende og sidste kapitel, helt frem til det første. Denne form er ikke desto mindre af stor betydning for selve historien. Det handler om et bryllup. Vilhelmine og Ferdinand skal giftes på det underskønne gods, *Tidseholt*, hvor Vilhelmine og hendes søster, Juliane, er vokset op. Det er jo i sig selv en glædelig begivenhed, mens kærlighedens slagside, nemlig den ulykkelige af slagsen, gemmer sig ikke langt under overfladen og bliver hurtigt åbenbar, som den jo har for vane hos Peer Spillemand og Blicher.

Når jeg som præst skal vie to mennesker, der elsker hinanden, eller for så vidt italesætte kærlighed i enhver sammenhæng, hvad end det er bag kirken eller prædikestolen en søndag, så skulle man tro, at det var mig magtpåliggende at understrege, hvorledes kærligheden har en eviggyldig kvalitet. Den erfarede kærlighed er også et

»Det kan I bilde Tøsser ind!« sagde Mo'er Søren, reiste sig og gik ind i Kamret, hvor »Tøsen«, det lille Barn laae, det lettede og lagde hun, lavede saa tilrette Studentens Slagbænk; han havde Skinddynen, han var mere kuldskjær, end hun, og han var dog født i Norge.

Nytaarsmorgen var det en rigtig klar Solskinsdag, Frosten havde været og var saa stærk at den fygende Sne laae frosen haard, saa at man kunde gaae paa den. Klokkerne i Byen ringede til Kirke; Student Holberg tog sin uldne Kappe om sig og vilde til Byen.

...Det var Helligtrekonger Aften. Mo'er Søren tændte for Holberg et Helligtrekonger Lys; det vil sige tre Tællepraase han selv havde dypet.

»Et Lys for hver Mand!« sagde Holberg.

»Hver Mand?« sagde Konen og saae stift paa ham.

»Hver af de vise Mænd fra Østerland!« sagde Holberg.

»Paa den Led!« sagde hun og tav længe stille. Men i den Helligtrekonger Aften fik han dog Mere at vide end han før havde vidst.

»I har et kjærligt Sind mod ham, I lever i Ægteskab med,« sagde Holberg; »Folk sige dog at han daglig handler ilde mod

Lorenz Frølich

Eder.«

»Det rager Ingen uden mig!« svarede hun. »De Slag kunde jeg have havt godt af som Lille; nu faaer jeg dem vel for mine Synders Skyld! Hvad Godt han har gjort mig, det veed jeg,« og hun reiste sig heelt op. »Da jeg laae syg paa aaben Hende og Ingen skjøttede om at komme i Lag med mig, uden maaskee Raager og Krager for at hakke i mig, bar han mig paa sine Arme, og fik knubbede Ord for den Fangst, han bragte til Fartøiet. Jeg er ikke skabt til at ligge syg og saa kom jeg mig. Hver har det paa sin Led, Søren paa sin, man skal ikke dømme Øget efter Grimen! med ham har jeg i alt det levet mere fornøielig, end med ham, de kaldte den galanteste og meest fornemme af alle Kongens Undersaatter.

Jeg har været ude i Ægteskab med Statholderen Gyldenløve, Kongens Halvbroder; siden tog jeg Palle Dyre! Hip som

Hap, hver paa sin Vis og jeg paa min. Det var en lang Snak, men nu ved I det!« og hun gik ud af Stuen.

Det var *Marie Grubbe!* saa underlig var hende Lykkens Tumleklode. Mange Helligtrekongeraftener til blev hun ikke i Live; *Holberg* har nedskrevet at hun døde i Juni 1716, men han har ikke nedskrevet, for han vidste det ikke, at da Mo'er *Søren*, som hun kaldtes, laae Liig i Borrehuset, fløi en Mængde store, sorte Fugle hen over Stedet, de skreg ikke, som vidste de at der hører Stilhed til Begravelse. Saasart hun laae i Jorden vare Fuglene ikke mere at see, men samme Aften blev i *Jylland*, ovre ved den gamle Gaard, seet en umaadelig Mængde Raager, Krager og Alliker, de skreg i Munden paa hverandre, som om de havde Noget at kundgjøre, maaskee om ham, der som lille Dreng tog deres Æg og dunede Unger, Bondens Søn, der fik Hosebaand af Jern paa Kongens Holm, og den høiadelige Jomfru, der endte som Færgekone ved *Grønsund*. »Bra! bra!« skrede de.

...Og *Høns-Grethe* fik en god Grav, som Ingen kjende, uden den gamle Krage, dersom ikke ogsaa hun er død.

Og nu kjende vi Historien om den gamle Gaard, den gamle Slægt og hele *Høns-Grethes* Familie.

Noter: Skedevand: salpetersyre
Kai Lykke: Formodentlig har Andersen navnet fra Blichers novelle *Viinhandleren og Herremanden* hvor Kais far Jørgen Lykke lader præsten Mads lægge i bolt og jern og får ham halshugget tilsidst.

Hele historien kan læses på nettet

J.P. Jacobsen: PESTEN I BERGAMO

For et år siden kunne vi læse, hvordan coronaen udøvede sit regimenter i den italienske by Bergamo. Forskellige rygter forsøgte at forklare, hvordan en by pludselig kunne blive en pesthule med tusinder af døde.

En af historierne gik ud på, at man i forbindelse med en fodboldkamp i mange busser foretog en udflugt til en af Milanos meget store fodboldarenaer, noget man ikke havde i Bergamo, for at overvære det lokale holds kamp, og hvor man bagefter fejrede sejren, der i løbet af få dage i stedet blev til en pandemi med tusinder af smittede. Et rygte der også kunne have handlet om de mange skisportssteder i området. Det gik altså lige som i Jacobsens historie om *Pesten i Bergamo*, som sikkert ingen kender i denne italienske fodboldby. Hvad skriver Jacobsen? Her indsættes indledningen, men på nettet kan man finde historien i sin helhed samt mange analyser af denne.

PESTEN I BERGAMO

Der var Gammel-Bergamo oppe paa Toppen af et lavt Bjærg, i Hegn bag Mure og Porte, og der var det nye Bergamo nede ved Bjærgets Fod, aabent for alle Vinde.

En Dag brød Pesten ud dernede i den nye By og greb frygteligt om sig; der døde en Mængde Mennesker og de andre flygtede bort udover Sletten, ad alle Ver-

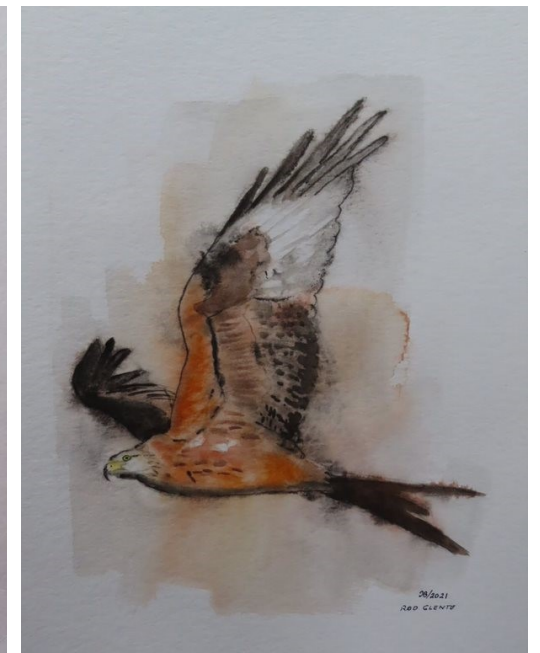
Trækfuglene . Inge Bækgaard

Vort medlem Erik Nørkjær har gjort os opmærksom på tegneren Inge Bækgaard. Hun har illustreret *Trækfuglene*.

Hun fortæller selv følgende: "Mit navn er Inge Bækgaard. Jeg er 67 år, er tidligere lærer og har altid været glad for at tegne og male. Fra 90-erne og frem har jeg malet regelmæssigt, og i de seneste par år har jeg dyrket akvarellen mere og mere. På et tidspunkt her i starten af corona-tiden fik jeg den idé at male alle sommerfugle, som er nævnt i Inger Christensens smukke mestersonet "Sommerfugledalen" og fik det fulgt til dørs. I efteråret fik jeg behov for et nyt projekt, og jeg faldt over "Trækfuglene", som jeg jo kendte en del af i forvejen, og besluttede at male dem alle. I starten af 2021 nåede jeg vejs ende med dem også. Heldigvis er der stadig mange fugle i den danske natur, som kan stå model, så jeg fortsætter nok med flere endnu." Vi bringer her nogle eksempler.

Blicher-Selskabet håber at disse smukke akvareller vil kunne udstilles på et af vore museer. Red.

Ida Jessen er nomineret til Læsernes Bogpris for *Kaptajnen og Ann Barbara*,

der kalder bogen for er en mageløs og stilsikker historisk roman om hedens opdyrkning.

Vi tillader os at citere lidt fra nomineringen: "*Kaptajnen og Ann Barbara* er en storslået roman, skrevet med indsigt og indlevelse i en stram prosa, der understreger de gådefulde karakterer og tidens brutalitet. Hvor kom de fra, og hvad drev dem? Romanen er inspireret af virkelige personer og begivenheder fra opdyrkningen af heden midt i 1700-tallet....

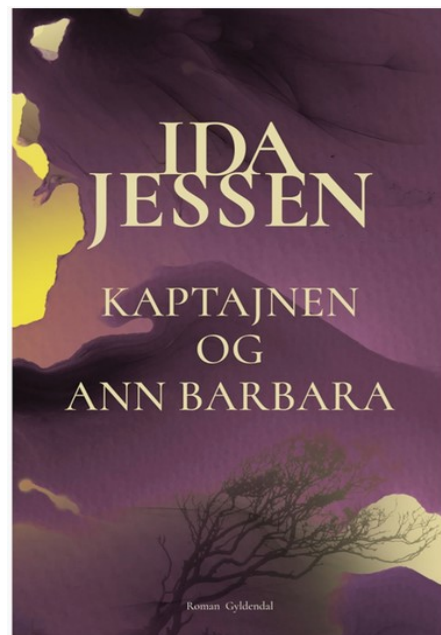
Ida Jessen har med sin mageløse og stilsikre roman virkelig fortjent nomineringen til Læsernes Bogpris.

– Og Ida Jessen, hvad betyder det egentlig for dig at være nomineret til netop denne pris?

"Det er en dejlig pris at være nomineret til. Bibliotekernes arbejde for læsning og udbredelse af skønlitteratur med de mange læsegrupper betyder utroligt meget for litteraturens trivsel i Danmark. At vi lever i en tid, hvor litteraturen i den grad er med til at skabe fællesskaber, er i høj grad bibliotekernes fortjeneste. Jeg er stolt og glad over at være nomineret af så fornemt et panel."

– Hvad fik dig i første omgang til at skrive bogen?

"Jeg har i mange år været interesseret i Ludwig von Kahlen, der var den allerførste pioner inden for hedeopdyrkningen i 1750'erne. Jeg læste nogle ganske få linjer om, at han udvalgte sig det allermagreste stykke jord, fordi han ville bevise, at det kunne lade sig gøre at gøre jorden frugtbar. De linjer var lige så sparsomme som den øde hede. De kaldte på

at blive fyldt af fortælling. Jeg havde lyst til at skrive en stor historisk roman om et betydningsfuldt, men alligevel ubeskrevet stof. Det er vigtigt at tænke over, hvad der er grundlaget under vores kultur, vores civilisation. Og helt privat: Lige siden jeg som barn legede Robinson Crusoe, har jeg været fascineret af tanken om at bygge noget op fra grunden i et øde landskab, alene med sig selv. Men kaptajnen bliver ikke ved med at være alene. Heldigvis."

– Når du nu bladrer din roman igen, hvad synes du så, at en ny læser kan glæde sig mest til?

"Udgangspunktet var, at jeg ville skrive en stor fortælling, og jeg vil sige, at det er det, jeg synes, læserne kan glæde sig mest til: en fortælling, en stor episk roman om kærlighed, råstyrke, godhed, ondskab, og om naturens magt."

Mads Damso på Litteratursiden

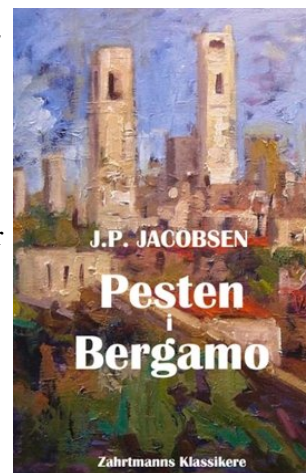
dens fire Hjørner til. Og Borgerne i Gammel-Bergamo stak Ild paa den forladte By for at rense Luf-ten, men det hjalp ikke, de begyndte ogsaa at dø oppe hos dem, først en om Dagen, saa fem, saa ti og saa en Snes, og da det var paa sit Højeste mange fler endnu.

Og de kunde ikke flygte saadan som de i den nye By havde gjort.

Der var jo de, der forsøgte det, men de kom til at leve et Liv som det jagede Dyrs, med Skjul i Grøfter og Stenkister, under Hegn og inde i de grønne Marker; for Bønderne, der baade det ene Sted og det andet havde faaet Pesten bragt i Gaarde af de første Flygtninge, de stenede hver fremmed Sjæl, de traf, bort fra deres Enemærker, eller slog dem ned som gale Hunde uden Naade eller Barmhøjertighed, i retfærdigt Nødværge som de mente.

De maatte blive hvor de var de Folk fra Gammel-Bergamo, og Dag for Dag blev det varmere i Vejret og Dag for Dag blev den gruelige Smitte gridskere og gridskere i sit Tag. Forfærdelsen steg op som til Galenskab, og hvad der havde været af Orden og ret Regimente, det var som om Jorden havde slugt det og sendt det Værste istedet.

Lige i Begyndelsen, da Pesten kom paa, havde Folk sluttet sig sammen i E-

nighed og Samdrægtighed, havde været paa Vagt efter at Ligene blev ordenlig og godt begravede, og havde hver Dag sørget for, at der blev tændt store Baal af Ild paa Torve og Pladser, at den sunde Røg kunde drive gennem Gaderne. Enebær og Eddike var der bleven delt ud til de Fattige, og fremfor Alting havde Folk søgt til Kirkerne aarle og silde, enkeltvis og i Optog, hver Dag havde de været inde for Gud med deres Bønner, og hver Aften, naar Solen gik i Bjerge, havde alle Kirkernes Klokker raabt klagende imod Himlen fra deres hundrede svingende Svælg. Og FASTER var der bleven paabudt og Relikvierne havde hver Dag staaet stillet frem paa Altrene.

Endelig en Dag, de ikke vidste mere at gøre, havde de fra Raadhusets Altan, under Basuners og Tubers Klang, udraabt den hellige Jomfru til Podesta eller Borgmester over Byen, nu og evindeligt.

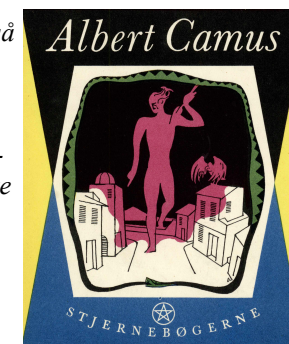
Men det hjalp Altsammen ikke; der var Ingenting der hjalp...

Hør historien læst af Karsten Pharoe
<http://den2radio.dk/udsendelser/novelle-pest-en-i-bergamo-af-jp-jacobsen/>

Når vi nu er i gang kan man også læse Albert Camus: *Pesten*

"...at vi nogensinde havde oplevet denne af-sindige verden, hvor det var lige så almindeligt at slå et menneske ihjel, som at slå en flue ihjel, dette velordnede barbari, dette beregnende af-sind..."

Bogen er tung at komme igennem. Red.

Mere om pesten Ivan Z. Sørensen

Vort bestyrelses-medlem lektor Ivan Z. Sørensen har skrevet en fin bog om Firenze ***Små historier fra Firenze*** med bl.a. emnet om *Madonna, pest og Helvedes pinsler*. Vi har fået lov til at citere lidt fra denne bog.

”Firenze var i 1200-tallet i en rivende udvikling, og i de første årtier af 1300-tallet byggedes den nye bymur der markerer byens vokseværk. Men i 1200-tallet lå den gamle Santa Maria Novella-kirke altså uden for bymuren. Den var i 1221 blevet overdraget den nystiftede dominikanerorden, og det var da også en dominikanermunk der var den direkte årsag til at kirkepladsen i 1244 måtte udvides, nemlig Peter fra Verona, senere kendt som Skt. Peter Martyr (1206-1252)...

Den sorte død

Det var også Peter der oprettede den første ambulancetjeneste, *Confraternità della Misericordia** (Barmhjertigheds-

broderskabet), en sygetjeneste ved siden af hans væbnede katolske hær. Den blev i 1329 en offentlig institution og fik fra 1358 til huse i *Loggia del Bigallo* ved siden af Domkirken.

Den dag i dag rykker de frivillige i broderskabet ud fra deres sæde – nu om stunder, dvs. fra 1911, med bilambulan- cer.

Broderskabet skulle snart komme alvorligt på prøve, nemlig da pesten brød ud i 1348. Ved samme lejlighed fik tabernaklerne** en ny funktion, nemlig som altre hvorfra messen blev afholdt. På den måde undgik man smittefare i kirkerne, og dem der allerede var smittet, kunne følge ritualerne fra vinduerne. Og så af den grund kom der øget gang i tabernakelproduktionen, nu især med pesthelgenen Sebastian på freskerne. Han var også det barmhjertige broderskabs skytshelgen.

Den svenske historiker Dick Harrison*** har kortlagt pestens væsen og veje i *Stora Döden. Den värsta katastrof som drabbat Europa*. Med bogens undertitel påpeger han omfanget af fænomenet: Mellem en tredjedel og halvdelen af Europas befolkning på omkring 80 millioner døde i løbet af ganske få år, nogle steder op til to tredjedele. Konsekvenserne både økonomisk og socialt, psykologisk og mentalt var vitterlig katastrofale. Og de var nok så

Peter Martyr prædiker, men forstyrres af Djævelen i form af en sort hest. Fresko fra 1300-tallet

forårsmøder.

Sam Besekow modtog Blicherprisen i 1995 bl.a. for denne optagelse og det var en stor glæde for mig at kunne motivere prisen for formidlingen af Blicher. Jeg oplevede gennem årene Besekow som instruktør af forskellige operaer og holdt meget af hans form at arbejde på. Det skulle ikke gå for hurtigt, tingene skulle have deres tid, en form, som jeg tror, at de fleste skuespillere og operasangere holder meget af, men som de i nutidens hurtigtsnakkende forestillinger ikke får lov til at prøve.

Men gå nu ind på Bonanza www.dr.dk/bonanza og skriv *Hosekræmmeren* og man har forestillingen hjemme i stuen. Den sorthvide optagelse er ganske fremragende, når man tænker på at den er fra TV's barndom.

Skriv gerne en kommentar og send den til Blicher-Selskabet.

En anden stor optagelse på Bonanza har vi med *En landsbydegns Dagbog*

sendt første gang i 1975. Her var kritikerne også meget uenige, men jeg mener, at optagelsen har vundet som årene er gået. Her spiller Lars Knutzon Morten Vinge og Nis Bank-Mikkelsen Jens. Ole Larsen spiller præsten hr. Søren. På Herregården træffer vi Louis Miehe-Renard som nådigherren og Birgitte Price som fru. Lane Lind er den unge frøken

Historien blev tilrettelagt af Klaus Rifbjerg, og Jonas Corell stod for instruktionen.

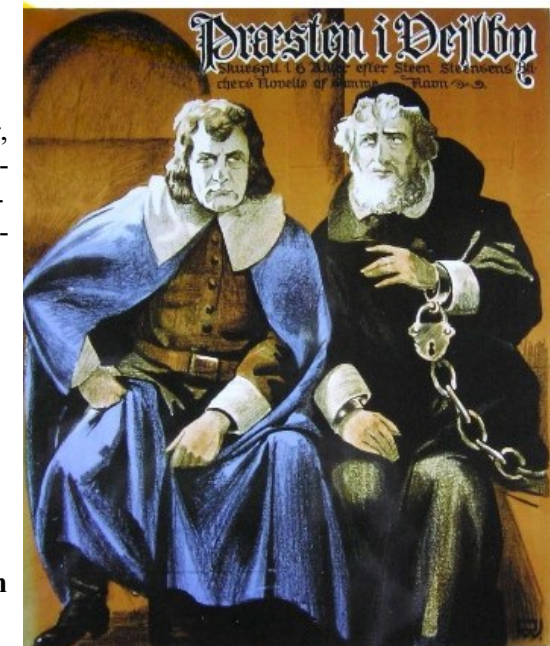
Optagelsen er i farver og kan forekomme lidt mørk ind imellem, men nyd den alligevel.

På hjemmesiden Stumfilm.dk ligger en flot udgave af *Præsten i Vejlby* fra

Lars Knutzon som Morten Vinge

1922. Der er ikke sat ledsagemusik som man brugte det i biograferne. Optagelsen er fra egnen ved Vejlby.

Medietilbud til alle danskere

I disse coronatider har Danmarks Radio, Det Kongelige Teater m. fl. flittigt givet os tilbud på kulturoplevelser, som man med et enkelt klik på sin computer kan få på skærmen eller se på sit nye smarttv.

For den der kun har computeren at bruge, kan det anbefales at tilslutte denne til et stereoanlæg. Det gøres let med et billigt stik, og lyden har man så perfekt. For få hundrede kroner er det også muligt at slutte ekstrahøjtalere til computeren og endelig er der også muligheden for at tilslutte en større skærm så computeren kommer til at minde om et TV-apparat.

For Blicherfans er der nogle muligheder, som vi i forbindelse med denne lille oplysende artikel vil henvise til.

I 1963 instruerede Sam Besekow *Hosekræmmeren* for Danmarks Radio. Teksten var tilrettelagt for TV af selskabets

Susse Wold som Cecil

tidligere formand Felix Nørgaard. I dag forekommer optagelsen i hvert fald for mig ret enestående, selvom den af datidens kritikere fik en del knubbede ord.

Jørn Jeppesen som hosekræmmeren og Asta Esper Andersen som hosekræmmerkonen, og Erik Påske som Espen giver med deres jyske dialekt historien den rette autoritet. Den billedsmukke Susse Wold (Blicher omtaler Cecil som et bortført barn af rige forældre) gør dem kunststykket efter, selvom hun ikke er født med dialekten.

Selve formen var ret så vovelig, typisk for Besekow, for han blandede radioformen med det nye TVmedie. Den der formidler formen, er Martin Hansen som en moderne fortæller, radiolytter og gæst i hosekræmmerhuset med en vidunderlig stemmeføring, hvorved han skaber en oplæsningsform, der næsten ikke er kendt mere i dag.

Jeg havde pga. mit arbejde på Det Kongelige Teater meget forbindelse med Martin Hansen, og vi blev gode venner. Det betød, at jeg ofte besøgte ham i forbindelse med tilrettelæggelsen af en række litterære arrangementer, hvor han læste og jeg sang værker af Blicher, H.C. Andersen og Oehlenschläger. Han forklarede med hensyn til at læse Blicher, at han søgte sin barndomsegnys jyske sprogtone fra Uldum-Bjerringbroegnen uden direkte at tale jysk.

Asta Esper Andersen var gennem en menneskealder en flittig oplæser ved Blicher-Selskabets arrangementer, og det var dejligt at have hende med på holdet, når der skulle tilrettelægges årsfester og

Coppo di Marcovaldos dommedagsmosaik i Dåbskapellet i Firrenze, ca. 1280. De døde åbner kistelågene og stilles for deres dommer, Kristus, der sender synderne enten til den evige frelse i Himmerige eller til evig fordømmelse i Helvede; de gelejdes af sted af henholdsvis en engel og en djævel, den sidste med flagermusvinger. Satan sidder i en positur der modsvarer Kristus', han er optaget af at gnaske på historiens største syndere: Judas der forrædte Jesus, og Brutus og Cassius der forrædte Cæsar. Sådan udlægges det i Dantes *Guddommelige Komedie*. (Hel. 34, 58).

alvorlige i den islamiske verden – understreger Harrison – hvad man i Europa kun sjældent har øje for.

Lægevidenskaben fik først bugt med pesten i forbindelse med den tredje verdensomspændende pest-epidemi (pandemi) i første halvdel af 1900-tallet (den første i 500-tallet, den anden i 1300-tallet). Det var den schweizisk-franske læge Alexandre Yersin der i 1894 opdagede pestbakterien, som også bærer hans navn. Og man ved nu at pesten spredtes via den sorte rottes lopper. Pudsigt er det i øvrigt at udtrykket *den sorte død* synes at være et dansk eller svensk udtryk, brugt allerede i 1500-tallet og direkte oversat fra Senecas latinske karakteristik af en sygdom i antikken, *atra mors*.

Fra Skandinavien er betegnelsen 'sort' så gledet til Tyskland i 1700-tallet og videre sydover: *la peste noire, nera, negra...*; på engelsk stammer det tidligste belæg for udtrykket *the Black Death* fra 1823.

Da pesten brød ud anede man altså ikke hvor den kom fra, og hvordan den smittede. Kun at den pludselig slog til og bredte sig med lynets hast, den gav sig udslag bl.a. i bylder, og de fleste der blev smittet, døde i løbet af få dage; byer og landsbyer blev lagt øde – og så forsvandt den lige så gådefuldt som den var kommet. Der var ingen måder at forebygge på, bøn og bod hjalp ikke det mindste. Ikke desto mindre forsøgte man sig selvfølgelig på denne vis, og håbede på

hjælp ovenfra...

Fortælsesituationen i *Decameron* i en fransk udgave fra ca. 1460.

Pesten i litteraturen

“Vi ville som i Boccaccios Dekameron,” sagde Esther, “føle os langt fra det syge Florents, og kun leve for at tale om det Skjønne!”

“Men jeg har desværre,” sagde Niels Bryde, “ikke en Boccaccios Genie til at forvandle gammelt Guldstøv af glemte Forfattere til gedigne Guldstatuer for alle Tider; det er næsten for mig, som om Kunsten og det Skjønne var slettet ud af Verden og min Tanke. Jeg har kun fra Virkeligheden den Billed-Ramme, Boccaccio satte om sin Dekameron, og som jeg heller vil beskue hos ham og Thucydides, Manzoni og Bulwer.”

Sådan lyder en ordveksling i H.C. Andersens roman *At være eller ikke være*.

Den mest udførlige og den mest berømte skildring af rædslerne, der ramte Firenze med pesten i 1348, finder man i indledningen til Giovanni Boccaccios *Dekameron*. Bogen er færdigskrevet i 1353 og består af 100 historier, fortalt på 10 dage.

Indledningen er en del af rammen omkring disse historier der fortælles af 10 unge, ædle mennesker, 7 kvinder og 3 mænd. De mødes midt under pesten i kirken Santa Maria Novella – og de beslutter at flygte væk fra den pestramte by, ud på landet.

“Hvad jeg nu vil sige lyder utroligt,” skriver Boccaccio, “og hvis jeg ikke havde set det med mine egne øjne, ville jeg ikke vove at berette om det, selv om jeg havde haft det fra aldrig så troværdig en kilde.” Noget af det utrolige, som Boccaccio registrerer, er hvordan sygdommen smitter, også fra mennesker til dyr: “Således så jeg en dag med egne øjne,

hvordan to svin med tænder og tryne rodede i nogle laser, der havde tilhørt en pestsyg stodder og var blevet kastet ud på gaden, og inden længe faldt de døde om på laserne under trækninger, som om de havde fået gift.”

Boccaccio skriver nok så frejdigt at han selv har set al elendigheden i Firenze; selv om han – ligesom sine hovedpersoner – så vidt vides skyndte sig væk fra byen. Det er ganske tydeligt at han lånte modeller, situationer og ordvalg til sin beskrivelse andetsteds fra; ikke desto mindre mener en historiker som f.eks. Dick Harrison at han næppe digtede eller overdrev mere end vanligt var. Som klassisk dannet forfatter var det imidlertid vigtigt for Boccaccio at lægge sig i forlængelse af skildringer af tilsvarende katastrofer, først og fremmest den romerske digter Lukrets’ læredigt *Om verdens natur* fra det 1. årh. fvt.; dette er igen baseret på den græske historiker Thukydides (som H.C. Andersen nævner) og dennes detaljerede beskrivelse af pesten i Athen (430 fvt.). Også ovennævnte Paulus Diaconus’ krønike om longobarderne har Boccaccio læst. Her udmales den kaotiske tilstand ved pestudbruddet i Rom i 680 sådan: dødeligheden var så stor “at selv forældre blev lagt ved deres børn og brødre ved deres søstre på bårer to og to og fulgt til deres grave.” Boccaccio: “Det skete ikke sjældent at en enkelt bære bar to lig eller tre lig, og tit lå konen ved siden af sin mand, broder ved broder eller fader og søn sammen.”

...Boccaccios fremstilling af pesten i Firenze er således i vidt omfang en variation over konkrete ‘emner’ der forefindes hos klassikerne, f.eks. symptomerne,

En meget væsentlig bog er Otto Borchsenius’ *Fra Fyrerne* Kbh. 1880 bd. 1 og 2.

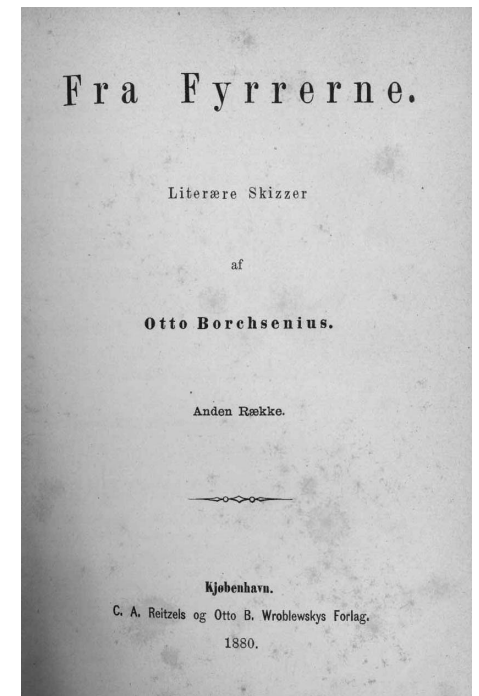
Et af afsnittene hedder *Himmelbjergpræsten*. Den kan nu læses på nettet idet Google har indlæst den. Man skriver: <https://books.google.com> Otto Borchsenius: *Fra fyrerne: Litterære Skizzer*, og håber på at det dukker op.

Otto Frederik Christian William Borchsenius var en dansk forfatter og redaktør. Han blev født i Ringsted i 1844 og døde i København 1925. Han blev student fra Sorø Akademi i 1863 og studerede derefter nordiske sprog og litteratur. Han tog ikke embedseksamen, men begyndte en stor oversættelsesvirksomhed. Han blev medarbejder på avisen *Fædrelandet*. I serien *Nær og fjærn* skrev han en række litterære kritikker og litteraturhistoriske afhandlinger. Senere udgav han *Fra Fyrerne* (I-II, 1878-80) med tidligere artikler. Som redaktør af *Morgenbladet* var han optaget af kampen mod Georg Brandes. Han udgav P.A. Heibergs *Udvalgte Skrifter* og H.V. Kaalunds *Efterladte Digte* samt flere læsebøger, for Borchsenius var i en årrække ivrig skolemand.

Himmelbjergpræsten giver en oplysende og glimrende skildring af forfatteren Blicher og hans ærinde på Himmelbjerg og som samfundsborger.

Borchsenius er den første Blicherbiograf der citerer fra en mængde breve som Blicher har skrevet og som er med til at give en mere grundig biografi af digterens liv og levned.

I 1882 kommer Tang Kristensens mere folkelige biografi *Blichers liv og gerning* udgivet af Blicherselskabet 1991.

Levnedsbeskrivelser

I årene efter Blichers død kom der en række beskrivelser af hans liv. Emnerne er mest hans eget liv og hans samfundsindsats som Himmelbjergpræsten og i mindre grad hans litterære fortjenester.

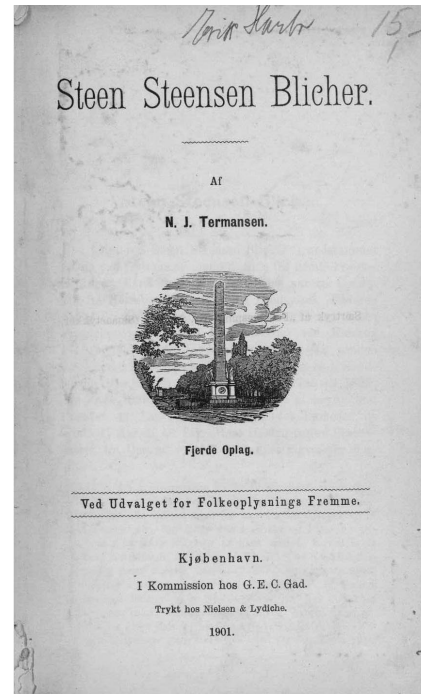
En de personer der traf ham ved Skamlingsbanke-festen i 1845 var N.J. Thermansen.

Han blev født i Vejen i 1824 og døde 1892 i Holsted.

Som barn læste han flittigt og deltog som ung i Skamlingsbanke-møderne i 1844, hvor han hørte Grundtvig og i 1845 Blicher. De fik begge stor betydning for ham, og han besluttede sig til i deres fodspor at sprede folkeoplysning. Han overtog sine plejeforældres gård i Læborg. Indvalgtes som Folketingsmedlem 1858-1878 og i Landstinget

Mindesten rejst i Skibelund krat

1878-1886. Han færdedes i højskolekredse og fik betegnelsen *Danmarks lærdeste Bonde*. Han skrev en række bøger og var medlem af Udvalget for Folkeoplysningens fremme, stiftet i 1866. Til dets skriftrække forfattede han en Blicher-biografi i 1868, trykt i et meget stort oplag. Vi har tidligere omtalt Termansen i Blichernoter i marts 2011 i forbindelse med bogen *Solfald* af Peder Jensen Kjærgaard.

smitten, massebegravelser, sædernes forfald, ugudeligheden. Det gælder også eksemplet med svinene, der falder om på gaden...

Ifølge Boccaccio reagerer florentinerne på forskellig vis på tildragelserne: fra mådehold og sundhedsdyrkelse til dem der – på klassisk vis! – hengiver sig totalt til synden: “Andre hævdede tværtimod, at det sikreste værn mod et så stort onde var sang og bægerklang og tilfredsstillelsen af alle lyster samt latter og spot over alt, hvad der skete; derfor tumlede de dag og nat fra værtshus til værtshus og drak uden mål og måde...”

Til al denne elendighed kom også, at de menneskelige og guddommelige loves ærværdige myndighed var gået fuldstændig i forfald.”

Carpe diem for fuld udblæsning

Lighederne med klassikerne er påfaldende; men det er uvist i hvilken form Boccaccio kan have kendt dem. Mundtligt måske? Lukrets’ skrift**** blev først genfundet i 1418. Man kan også undre sig over hvad den ‘klassiske’ pestbeskrivelse skal tjene til i Boccaccios indledning, især da pesten ikke nævnes direkte i resten af bogen. Det er let nok at se fremstillingen som en litterær konstruktion, en dramatisk kontrast til det utopiske miljø som de 10 unge fortællere efterfølgende skaber som ramme om deres samvær. Men netop denne ramme udgør samtidig en reference til de forholdsregler som læger og lærde opstillede i diverse traktater allerede fra 1348; Boccaccio må have kendt traktaterne, eller i hvert fald de fremførte synspunkter, da han skrev indledningen. F.eks. kan nævnes

universitetslægen i Perugia, Gentile da Folignos *Consiglium contra pestilentiam*. Hos Gentile finder man den udbredte opfattelse at det især var via luften at smitten spredtes, og at den derfor måtte medtænkes i de fornødne forholdsregler mod pesten.

Tankegangen er baseret på den såkaldte humoralmedicin, udtænkt især af den græsk-romerske lægefilosof Galenos (ca. 130-200), som sammenknytter bl.a. elementerne og menneskenes legemsvæsker og karaktertræk (f.eks. luft og blod og sangvinsk (opstemt) karakter). Det gælder om at der er balance i systemet, og ved en forskydning, som den pesten foranlediger, bør der rettes op på tingene bl.a. ved luftforandring og ved at sindet stemmes anderledes. Derfor tilråder Gentile at man prøver at holde sig munter ved ikke at lade sindet være optaget af “død, lidenskab eller lignende som kan gøre dig bedrøvet og ked af det, men at du skulle beskæftige dit sind med dejlige og behagelige ting.” Man bør holde sig fra “løsagtige kvinder, frådserer og drukkenbolte” og tilbringe tiden i haver med duftende planter, vinranker og piletræer i blomstring.

I Boccaccios indledning er det Pampinea, der fostrer ideen om at flygte, og hun argumenterer helt i tråd med de lærdes råd om en forebyggende levevis: de skal på et af deres talrige godser på landet, hvor luften er langt friskere, prøve at finde al mulig munterhed, glæde og fryd, og “selv om bønderne dér dør som borgerne her, mærker man dog mindre til det...”

Da de er blevet installeret på landet, byder Pampinea tjenestefolkene at “hvad

de end hører eller ser, må de ikke bringe os nogen efterretning udefra.”

Der er ikke blot tale om eskapisme, men også om terapi, i henhold til de viseste råd datidens lærde kunne finde på; Også hvad angår årsagen til pesten, følger Boccaccio, i en lille bemærkning, forklaringsmønstret i traktaterne: "... den dødbringende sot, som Guds retfærdige vrede havde sendt over os dødelige til vor forbedring på grund af himmellegemernes bevægelser og vore egne misgerninger." At de kirkelige autoriteter i Firenze hurtigt fulgte op på den med Guds straf og følgelig lagde en klam hånd over efterpesttidens Firenze, det fornemmer man af Boccaccios bemærkning da han skal legitimere hvorfor han skjuler de rigtige navne på sine fortællere: nemlig at de ikke senere skal føle sig generet over at have fortalt vovede historier, "da der nu til dags er trukket snævrere grænser for, hvad man kan more sig over, end dengang..."

Noter

**Confraternità della Misericordia*

Hvis man besøger italienske byer vil man kunne se denne ambulancetjeneste arbejde flere steder.

** religiøse gadealtre eller billeder.

*** Dick Walther Harrison er en svensk historiker. Han er i øjeblikket professor i historie ved Lund Universitet. Hans vigtigste interesseområder er den europæiske middelalder, herunder periodens medicinske historie og slaveriets historie.

**** Lukrets: (født ca. 99 f.Kr., død ca. 55 f.Kr.) var en romersk epikuræisk digter.

Bogen er udsolgt, men søg den antikvarisk. Forlaget Tiderne skifter.

Lidt om Blichers novelle *Livø*

Vi har fået en henvendelse fra ejeren af Waar Hovedgaard Anders Amager. Han skriver:

"Jeg har ejet Waar siden 1978. I den forbindelse har jeg gjort grundige studier af Waar's historie.

I 1842 skriver Blicher novellen "Livø". Heri starter han med en nøje beskrivelse af landskabet og ikke mindst bygningerne. Hvis man står på stedet nikker man til hans iagttagelser. Gården ligger som beskrevet begrænset af høje bakker og skrænter.

Men vigtigst er det han skriver om at borgen er simpel, men har en række mægtige kælderhvælvinger (ca. 600 m²). Han er nemlig uvidende om at gården indtil 1722 var et stort slot, og med de tilsvarende slotslige hvælvinger.

At han har set disse hvælvinger og omgivelserne gør det sandsynligt, at Blicher har været her på stedet."

Vi kan supplere med at fortælle, at Waar er en gammel hovedgård, som nævnes første gang i 1450. Gården ligger tre kilometer sydvest for fiskerlejet

Staun ved Limfjorden og tre km nord for Farstrup i Farstrup sogn, Aalborg kommune, oprindelig Slet herred i Aalborg amt. Navnet har også været stavet *Wore* eller *Woer* og på gamle kort *Vorgaard*, navnet kommer af det gamle ord *Vara*, der betyder udmark.

Følgende oplysninger stammer fra nettet: Hovedbygningen er efter brand opført i 1587-90 som et af de største herregårdsanlæg i Nordjylland med tre fløje i tre etager og med tårn, voldgrav og vindebro. Dengang havde godset et jordtiliggende på omkring 10.000 hektar. Foruden kvægbrug og fiskeri havde godset en indbringende færgesfart mellem Staun og Attrup i Han herred. Uden for gårdens port findes stadig den gamle rejselade, hvor de rejsende kunne overnatte, når de ventede på færgen. I 1722 ville den daværende ejer gøre huset til en mere tidsvarende bolig ved at rive øverste etage ned. Han sløjfede voldgravene, som der dog stadig findes en rest af, og anlagde en stor have i voldanlægget.

I dårlige tider blev jorden efterhånden solgt fra, og i 1922 var der kun 15 hektar tilbage, efter at Staten havde købt 500 hektar til udstykning af statshusmandsbrug. Forfatteren Knuth Becker købte ejendommen i 1934 og boede der til sin død i 1974.

Der er nu Bed & Breakfast, antikvitetsalg og rundvisninger i hovedbygningen.

Blicher angiver ikke navnet på ejeren, men noterer, at historien foregår i første halvdel af reformationsårhundredet, det vil sige omkring 1520. Hvis man ser på ejerskaren af Waar, så går den fra Vitskøl kloster efter reformationen til kronen og fra 1573 til en Bjørn Andersen

Bjørn. Så det gør os ikke klogere på Blichers angivelser.

Der kunne også her spindes en ende over navnet på den anden herregård der optræder i novellen, Krastrup, men det må blive ved en anden lejlighed.

Men læs novellen der er tilgængelig på nettet og i mange gamle udgaver af Blichers noveller.

Regnskab 2020

Her aftrykkes selskabets regnskab der er godkendt af bestyrelsen og revisor.

Indtægter	67.902,49
Udgifter	57.642,88
Driftsoverskud	10.259,61
Financiering	-1.320,75
Årets resultat	8.938,86
Kapitalkonto 1.1.2021	98.018,55
Passiver ialt	98.018,55

Vi beder høfligst vore medlemmer se efter, om man har betalt kontingentet for 2021. Opkrævning for 2022 udsendes senere på året efter sædvane. Vi anbefaler stadig tilmelding til Beta-lingservice.

Et af vore medlemmer følte sig brøstholden over vores sidste henvendelse i november, hvor vi skrev om problemerne med de mange restancer. Jeg håber på, at det blev klaret med et svar, der fortalte om at næsten en tredjedel af medlemmerne som restanter er svært at leve med for en lille forening, hvor alle arbejder frivilligt og gratis. Heldigvis var det ikke så slemt sidste år og det kan vi kun takke for, ligesom vi også takker for de mange gaver. Bestyrelsen.